

Log in : rajvirajdainik.com.np यस अंक भित्र : २ पृष्ठमा : सन्तानवती मिथिलानी जितियाके... ३ पृष्ठमा : केशी प्रदेशसभा : बजेट पारित, २२ ... ३ पृष्ठमा विषयका लागि शिखर ...

प्रेस काउन्सिलद्वारा विभिन्न विधाका सञ्चारकर्मी पुरस्कृत

तीन दिने योग तपस्या शिविर शुरु

दैनिक समाचारदाता काठमाडौं, ६ असोज ।
प्रेस काउन्सिल नेपालले विभिन्न विधाका पत्रकारहरूलाई पुरस्कार प्रदान गरेको छ । काउन्सिलको ५५ औं वार्षिकोत्सवको अवसरमा आइतबार राष्ट्रपति भवन शीतल निवासमा आयोजना गरिएको कार्यक्रममा उनलाई पुरस्कार प्रदान गरिएको हो ।
यसै क्रममा यसवर्षको 'प्रेस काउन्सिल गोपालदास पत्रकारिता पुरस्कार' अन्नपूर्ण पोष्ट दैनिकका प्रधानसम्पादक अखण्ड भण्डारीलाई प्रदान गरिएको छ ।
यस्तै सोही विधामा संस्थागततर्फ नेपाल प्रेस इन्स्टिच्युट (एनपिआई) लाई पुरस्कृत गरिएको हो । पुरस्कारको राशि एक लाख ५९ हजार रुपैयाँ रहेको प्रेस काउन्सिलले जनाएको छ ।
काउन्सिलले एक लाख १० हजार रुपैयाँ राशिको 'प्रेस काउन्सिल सुरेन्द्रबहादुर बस्नेत पत्रकारिता पुरस्कार' प्रेस युनियनका पूर्व अध्यक्ष पत्रकार बन्दी सिग्देललाई प्रदान गरेको छ भने ५० हजार रुपैयाँ राशिको 'प्रेस काउन्सिल आचारसंहिता पुरस्कार' रातोपाटी डटकमलाई प्रदान गरेको छ ।
यसैगरी, २० हजार राशिको यस वर्षको 'प्रेस काउन्सिल सशक्त सञ्चारकर्मी पुरस्कार' सञ्चारकर्मी होम कार्की (काठमाडौं), प्रकाश तिर्मिल्लिना (काठमाडौं), श्याम श्रेष्ठ (केएमजी ग्रुप) (काठमाडौं), शिवराज भट्ट (कैलाली) र लीलाराज भट्टराई (सुनसरी) लाई प्रदान गरिएको छ ।
'प्रेस काउन्सिल क्रियाशील पत्रकारिता पुरस्कार' पत्रकारहरू दुर्गा खनाल (कान्तिपुर), कृष्ण पौडेल (काठमाडौं), दीपक रिजाल (काठमाडौं), रोशन श्रेष्ठ (काठमाडौं), खडकबहादुर श्रेष्ठ (प्रताप) (पर्सा), प्रकाशचन्द्र भट्टराई (तनहुँ), दिलीप पौडेल (वाग्लुङ), ध्रुव सुवेदी (भोजपुर), रमेश तिवारी (भापा), शन्तराम विडारी (काठमाडौं), राजेन्द्र कार्की (जाजरकोट), लक्ष्मण तिवारी

(कञ्चनपुर), भरतराज विष्ट (कालीकोट) र सविन प्रियासन (थारू) (दाङ) लाई प्रदान गरिएको छ । यो पुरस्कारको राशि जनही १२ हजार रुपैयाँ रहेको छ ।
दश हजार रुपैयाँ राशिको 'प्रेस काउन्सिल युवा पत्रकारिता पुरस्कार' पत्रकारहरू आश गुरुङ (लमजुङ), सङ्गीता तिमिल्सिना (बाजुरा), पुष्प बराल (भापा), भानुभक्त आचार्य (कैलाली), अरुण बम (डोटी), रुद्रमणि भुसाल (अर्घाखाँची), प्रविण ददेल (रुकुम पश्चिम), केदार शिवाकोटी (दोलखा), अनिल खत्री (गुल्मी), नारायण ढुङ्गाना (चितवन) र मुकुन्द भण्डारी (रेडियो नेपाल) लाई प्रदान गरिएको छ ।
'प्रेस काउन्सिल महिला सशक्तिकरण पुरस्कार' प्रतीक्षा काफ्ले (स्याङ्जा), इन्द्रा अर्याल (पाल्पा), कालिका खड्का (दोलखा) र रुपनी जिएम (बाँके) लाई दिइएको छ । पुरस्कारको राशि जनही १० हजार रुपैयाँ रहेको छ ।
यो वर्षको 'प्रेस काउन्सिल समावेशी पत्रकारिता पुरस्कार' रमेश विश्वकर्मा (गुल्मी), श्रवण देव (सप्तरी), विना श्रीवास्तव (रौतहट), श्यामबाबु यादव (बारा) र रामसुकुल मण्डल (महोत्तरी) लाई प्रदान गरिएको छ । सो पुरस्कारको राशि पनि १० हजार रुपैयाँ रहेको छ ।
यस मध्येका श्रवण कुमार देव नेपाल पत्रकार महासंघ सप्तरीका अध्यक्ष हुन् । सप्तरीलाई कार्यक्षेत्र बनाएर उनी दुई दशक देखि पत्रकारिता गर्दै आएका छन् ।
जनही दश हजार रुपैयाँ राशिको 'प्रेस काउन्सिल विधागत पत्रकारिता पुरस्कार' पत्रकार निरजराज जोशी, श्यामकृष्ण दाहाल, ज्ञानेन्द्र कार्की (फोटो पत्रकार, नयाँ पत्रिका), भागवत भट्टराई (सेतोपाटी), अखिल सिटौला (काठमाडौं) र प्रकाश आचार्य (बुटवल) लाई प्रदान गरिएको छ ।
त्यसैगरी जनही दश हजार राशिको 'प्रेस काउन्सिल साहित्यिक पुरस्कार' र 'प्रेस काउन्सिल भाषागत पत्रकारिता

पुरस्कार' क्रमशः हाम्रो पुरुषार्थ (साहित्यिक पत्रकार) र नेपाल भाषा, नपेन्द्रलाल श्रेष्ठ (लहान साप्ताहिक) ले प्राप्त गरेका छन् ।
त्यसैगरी, काउन्सिलले यस वर्षको उत्कृष्ट कर्मचारी पुरस्कार सहप्रशासकीय अधिकृत रामशरण बोहोरा, मिडिया अनुगमनकर्ता विशाल पौडेल र प्रोत्साहन पुरस्कार हलुका सवारी चालकहरू यमकुमार बुढाथोकी र दलबहादुर देवकोटालाई प्रदान गरिने निर्णय भएको छ । यस वर्षको दीर्घसेवा पदक विष्णुप्रसाद न्यौपानेले (कार्यालय सहयोगी), २० वर्षे दीर्घसेवा पदक प्राप्त गरेका छन् ।

दसैँसम्म पानी पर्ने सम्भावना
औसत स्थानको दक्षिणतिर रहेको हुँदा वर्षाको सम्भावना अझै सक्रिय रहेको विभागको भनाई रहेको छ ।
अघिल्लो वर्ष असोजको पहिलो सातामा मनसुन सकिने भए पनि यो वर्ष लम्बिएको मौसमविद् मानन्धरले बताइन् । भारतमा पनि यो वर्ष मनसुन लम्बिएको बताउँदै उसले पनि अहिलेसम्म मनसुन सकिएको घोषणा नगरेको उल्लेख गरिन् ।
हाल देशको पहाडी भू-भागमा आंशिकदेखि साधरणतया बदली रहेको छ भने बाँकी भागमा मौसम आंशिक बदली रहेको छ । कर्णाली प्रदेशका केही स्थानमा

दैनिक समाचारदाता राजविराज, ६ असोज ।
ब्रह्माकुमारी राजयोग सेवा केन्द्र क्षेत्रिय कार्यालयले तीन दिने योग तपस्या भट्टी कार्यक्रमको शुरुवात गरेको छ ।
राजविराजमा आइतबार पत्रकार सम्मेलनको आयोजना गरी ब्रह्माकुमारी यातायात तथा पर्यटन प्रभागका केन्द्रिय अध्यक्ष गुणराज लामिछानेले कार्यक्रमको उद्देश्यबारे जानकारी दिएका हुन् ।
आध्यात्मिक सशक्तिकरण द्वारा स्वच्छ तथा स्वस्थ समाजको निर्माण गर्ने उद्देश्यले कार्यक्रमको

आयोजना गरिएको पत्रकार सम्मेलनमा उनले बताए । गाँस वास र कपास संगै चेतनाको लागि अध्यात्मिक चेतनाको विकास आवश्यक रहेको भन्दै उनले मानिसलाई अन्तरिक शान्ति र तनावबाट मुक्ति गराउने आफूहरूको लक्ष्य रहेको स्पष्ट पारे ।
९खस्यस्तै भारत विहारको मधेपुरा केन्द्र प्रमुख रंजु दिदीले अध्यात्मिक चिन्तनले नकारात्मक विचार हटाएर सकारात्मक सोचको विकासका लागि यो कार्यक्रम प्रभावकारी रहेको बताइन् ।
ब्रह्माकुमारी राजयोग सेवा केन्द्र क्षेत्रिय कार्यालयका प्रमुख भगवती दिदीले तीन दिन सम्म चल्ने योग तपस्या भट्टी कार्यक्रम विहारको सुपौल, मधेपुरा, मधुवनी जिल्ला र सप्तरी, उदयपुर, दिक्तेल तथा खोटाङ्गबाट एक हजार जनाको सहभागिता रहने जानकारी दिइन् । उनले यस कार्यक्रमबाट एक हजार जना प्रशिक्षित हुने बताइन् ।
यसैबीच सोही कार्यक्रममा सञ्चारकर्मीहरूलाई सम्मान समेत गरिएको छ । सम्मानित हुनेहरूमा नेपाल पत्रकार महासंघका पूर्व अध्यक्ष एवं प्रेस स्वतन्त्रता सेनानी वैद्यनाथ भ्वा, नेपाल प्रेस युनियन सप्तरीका अध्यक्ष विनय कर्ण, पत्रकार वृजमान तामाङ, रामनारायण यादव र रामनाथ यादव रहेका छन् ।

डेङ्गीबाट बच्ने उपायहरू

- लामखुट्टेको टोकाईबाट डेङ्गी लाग्न सक्छ ।
- लामखुट्टेबाट बच्न पुरै शरीर ढाक्ने लुगा लगाऔं ।
- घर, कार्यस्थल र सार्वजनिक स्थानमा पानी जम्न नदिऔं ।
- पानी राखेको भाडालाई छोपेर राखौं ।
- लामखुट्टे भगाउने धुप वालो र लामखुट्टेको टोकाईबाट बच्ने मलम लगाऔं ।
- घरभित्र लामखुट्टे छिर्न नसक्ने गरी झ्याल ढोकामा जाली वा सुने बेलामा झुल लगाएर सुताँ ।
- अँध्यारा कुना-काप्यामा कीटनाशक औषधी छर्कने गरौं ।
- कम्तिमा हप्ताको एकपटक एयर कुलर, पानी ट्यांकी, फूलदानी, गमलामा राखिएका प्लेटहरू सफा गरौं ।

सम्पादकीय

मिसावटप्रति ध्यान पुगोस्

विभिन्न दैनिक उपभोग्य सामानसहित चामल, दाल, मासु, दूधमा समेत मिसावटहरु भइरहेको कुरा नौलो रहेको छैन। यदपी यसप्रति सरोकारवाला निकायको अबै ध्यान पुग्न सकेको छैन। यसबाहेक पेट्रोल, डिजेल, मदिरा, मिठाई सहितका सामानमा पनि मिसावट गर्ने गरिएको छ। खासगरी स्थानीयस्तरमा उत्पादन हुने वस्तुहरुमा खुल्लेआम मिसावट हुँदै आएको छ। २० किलोको प्याक भएको चामल खरिद गर्दा आधा किलोसम्म अखाद्य वस्तु अर्थात इँटाका साना टुक्राहरु फेला परिरहेका छन् भने खसीको मासुमा बाखाको मासु, तोरीको तेलमा अन्यको तेल, दूधमा पर्याप्त पानी र कमी भए पाउडर, खुर्सानीको धुलो र बेसारको धुलोमा इँटाको धूलो मिसाउने काम भइरहेको छ।

अहिले चाडपर्वको बेला हो। यस्तो बेलामा मिसावट अत्याधिक हुने गरेको पाइन्छ। हरियो तरकारी र मिठाईलाई आकर्षक बनाउन अत्यधिक रंगको प्रयोग हुँदै आएको छ। व्यक्तिको स्वास्थ्यमा नकारात्मक असर पार्ने रंगको प्रयोग हरेक किसिमको हरियो तरकारीमा व्यापारीहरुले गर्दै आएका छन्। यदी लगातार खाद्यवस्तुमा मिसावट भइरहने हो भने व्यक्तिको स्वास्थ्यमा गम्भिर असर पर्नेछ। खाद्यान्न खरिद गर्दा उपभोक्ताले सुरुमै चेकजाच गरेर मात्र खरिद गर्नुपर्छ। हुनत अहिलेको समयमा अधिकांश खाद्यान्नमा मिसावट भएको पाइन्छ।

तसर्थ स्वयम् उपभोक्ताले पनि यसप्रति ध्यान दिनु आवश्यक छ भने स्वास्थ्यसँग खेलवाड गर्नेलाई कानुनी कठघरामा उभ्याउन सम्बन्धीत निकाय गम्भिर हुनु आवश्यक छ। उपभोक्ताको स्वास्थ्यलाई मध्यनजर गरि अनुगमनलाई नै पनि प्राथमिकतामा राख्नु उत्तिकै जरुरी छ।

सन्तानवती मिथिलानी जितीयाको पूर्वतयारी

गोपालप्रसाद बराल

महोत्तरी, ६ असोज (रासस)। पितृपक्ष सुरु भयो कि मधेसको मिथिलाक्षेत्रमा जितिया पर्वको तयारी सुरु हुन्छ। महोत्तरीसहितका मधेसको मिथिला क्षेत्रका सन्तानवती आमाहरू अहिले जितियाको तयारीमा छन्। पितृपक्ष (सोह्रश्राद्ध)को अष्टमी तिथिका दिन गरिने यो व्रत यसपालि आउने मङ्गलबार परेको छ।

असोज कृष्णपक्ष अर्थात् पितृपक्षको अष्टमी तिथिका दिन गरिने यो व्रत कमसेकम एक अहोरात्रको हुने चलन छ। अष्टमी तिथि टोकिएको दिन गरिने यो व्रत भोलिपल्ट अष्टमी तिथि कटेर नवमी एक घडी कटाएर मात्र समापन गरिन्छ। यसअनुसार यसपालि आउने मङ्गलबार साँझ ६:०० अष्टमी तिथि लाग्ने हुँदा सोही दिन सन्तानवती मिथिलानीले व्रत गर्ने निधो गरेका छन्। कमसेकम एक अहोरात्रको व्रत विधानले सोमबार मध्यरातअघि ओगटन (दर) खाएका मिथिलानीले बुधबार साँझ ५:४५ बजे नवमी तिथि लागेपछि व्रत समापन गर्नेछन्।

यसपालिको व्रत अवधि भण्डै ४० घण्टाको हुने व्रतको तयारीमा रहेकी भइगाहा-४ रामनगरकी रसिया चौधरी थारू बताउनुहुन्छ। सन्तानको सौर्यवृद्धि र सदगुणको कामनाका साथ गरिने यो पर्वका बर्तालु आमाले आफ्ना सन्तान पररोपकारी र आपत्मा परेकाहरूलाई सघाउनसक्ने होउन् भन्ने इष्टदेवसँग पुकारा गर्छन्। असोज कृष्ण अष्टमीका दिन निराहार उपवास गरिने जितिया पर्वका लागि पितृपक्ष सुरु हुनासाथै सन्तानवती आमाहरू आफ्ना सन्तान सुयोग्य हुने कल्पना गर्छन्।

जितिया व्रत छोराका लागि बस्ने केही वर्ष पहिलेको मिथिलाको चलन अब परिष्कृत हुँदै गएको छ। अब बर्तालु आमाले यो व्रत आफ्ना सन्तानका लागि गरिएको बताउन थालेपछि छोरीहरूले पनि सन्तान हुनुको गर्वानुभूति गर्न थालेका महिला नेतृ मञ्जु यादव बताउनुहुन्छ।

छोराका लागि व्रत भनिँदा छोरीहरूप्रति विभेद भएको कुरा मधेसमा महिला अधिकारकर्मीहरूले सघन रूपमा

उठाएपछि अचेल सन्तानका लागि व्रत गरिएको भन्ने चलन चलेको सम्सीको गोढाभेटपुरकी अगुवा महिला रेखा भट्टाको भनाइ छ। मधेसका मिथिला क्षेत्रका थारू बाहुल्य बस्तीमा यो पर्वको बढी चर्चा हुनेगर्छ। मिथिलाका सबै जाति समुदायमा पर्वको चलन भए पनि थारू बस्तीमा भने यो पर्वको विशेष चर्चा र तयारी देखिन्छ। थारू बस्तीमा जितियाका लागि घर रङोरोगन र लिपपोत पितृपक्ष सुरु हुनासाथै गरिन थालिन्छ। भुरुमुट्टु घरैघर देखिने थारू बस्तीमा सबै जितीया केन्द्रित सरसफाइ र अन्य तयारीमा लागेपछि यहाँ यो पर्वको रौनक केही दिन पहिले नै देखिन्छ।

देवदूत मानिने जितवाहनको आराधना गरिने यो पर्व निष्ठा र सन्तानप्रतिको समर्पणभावको प्रतीक मानिन्छ। व्रतको अभिष्ट नै उपकारी सन्तान हुन् भन्ने हुँदा धन, वैभव र सुखसयलका कुरा यो पर्वमा आमाहरूले सोच्नेनन्। ‘सबदिस स तोहर बेटाबेटी बड सजान अई कहल सुन पावी’ (सवैतिरबाट तिघ्रा सन्तान ज्ञानी छन् भनेको सुन्न पाऊँ) व्रतको तयारीमा रहेकी बर्दिबास-९ पशुपतिनगरकी शैल महतो भन्नुहुन्छ, ‘हमर बेटा/बेटी ककरो धारबिगार नई करोक, भगवान् जितवाहन’क आशिर्वाद स हमर सन्तानसब सत्यपर चलवाला आ उपकारी बनौक’ (मेरा छोराछोरीले कसैको बिगार नगरुन, भगवान् जितवाहनको कृपाले मेरा सन्तान सत्यको पक्षमा हिँड्ने र उपकारी बनून्)।

पितृपक्षको अष्टमी तिथिको भोग रहने पूर्वरातमा ‘ओगटन’ (दर) खाएर अष्टमी तिथिमा व्रत गरिन्छ। अष्टमी सकिएर नवमी लागेपछि एक घडि कटाएर व्रत समापनको परम्परा छ। छोडदो अष्टमीका दिन अहोरात्र व्रत बसिने यो पर्वको ‘ओगटन’ अष्टमी तिथि सुरु हुन एक घडि पूर्व नै खाइसक्नु पर्ने व्रत विधान रहेको बर्तालु बताउँछन्। यद्यपि व्रत सरल बनाउन नयाँ पिँढीका आमाहरूले व्रतको दिन सूर्योदय हुन एक घडी (साढे दुई घण्टा) अघि ओगटन खान सकिने बताउन थालेका छन्। यसरी व्रत लिनेका लागि पनि ३६ घण्टाको व्रत हुने देखिन्छ।

जितिया पर्वको ‘ओगटन’मा दही, चिउरा खाने चलन छ। यस

चलनले अहिले मिथिलाका बस्ती-बस्तीमा जितियाकै लागि शुद्ध दूधको जोहोमा व्रतको तयारीमा रहेका आमाहरू लगेका छन्। यस पर्वमा निराहार व्रत सुरु गरिएपछि समापन नहोउञ्जेल थुक् निल्नु, अञ्जानमै पनि कीरा, फट्ट्याइगा र भारपात मारिनु, चिँडिनु नहुने धार्मिक मान्यताले गर्दा यो पर्व निकै कठिन विधिको मानिन्छ।

मिथिलामा यो पर्व सबै आमाले निष्ठापूर्वक मनाउँछन्। “सन्तानको दीर्घजीवन, सौर्यवृद्धि र कल्याणको कामना गर्दै आमाले गर्ने जितिया व्रतको प्रभावले नै शारीरिक तन्दुरुस्ती र सामाजिक इज्जत प्राप्त हुने जनविश्वास छ”, मैथिल कर्मकाण्डका ज्ञाता बर्दिबास-२ का महेशकुमार भ्ना भन्नुहुन्छ, “समाजमा कुनै लुरे वा डरछेरुवा देखिए यसका लागि आमाले जितिया व्रत गरिन्छन् भन्ने टिप्पणी जोसुकैले गर्छन्।” मिथिलामा व्रतवारे गरिने यस्ता टिप्पणीले नै यसको महत्ता बुझ्न सकिने भाको थप भनाइ छ।

पर्वका बर्तालुले दिवङ्गत मातृवंश (आमा, सासू, फूपू, दिदी, जेठानी/देउरानी आदि)लाई तृप्त गर्न तर्पण दिन्छन्। दिवङ्गत मातृवंशलाई तर्पण दिँदै आफ्ना सन्तानसँगको नाता खुलाएर उसको कल्याण गरिने कामना हुन्छ। पर्वमा सप्तमीका दिन (निराहार व्रतको एक दिन पहिले) एकाविहानै पवित्र जलाशयमा नुहाएर सूर्य देवतालाई तोरीको

तेल र पिनाको अर्घ्य देखाएर व्रत सङ्कल्प गरिन्छ। बर्तालुले त्यहीँ नै तीन पुस्ताभित्रका दिवङ्गत मातृवंश (दिवङ्गत आमा, बज्जै, सासू, जेठानी, बूढीसासू, नन्द-आमाजू, जेठानी, देउरानी आदि)लाई तर्पण दिने चलनले यस पर्वलाई ‘षोडश मातृका श्राद्ध’ पनि भन्ने गरिएको कर्मकाण्डी पुरोहितहरूको भनाइ छ। ती सबै दिवङ्गत आफन्तलाई तर्पण दिँदै ‘तिमी आफ्ना पौत्र (नाति), प्रपौत्र (पनाति) र उनका सन्तानको कल्याण गर, उनीहरूलाई दीर्घजीवी बन्ने आशीर्वाद देऊ’ भन्ने कामना गरिन्छ।

व्रत अवधिमा बर्तालुले राजा जितवाहनको कथा सुनेर आफ्ना पुत्र उनीजस्तै परोपकारी र साहसी हुनु भन्ने कामना गर्छन्। अघि द्वापरयुगमा एकजना विधवा ब्राह्मणीको पुकारमा उनका पाँच मृत छोराहरूले राजा जितवाहन (देवरूप)ले आफ्नो आर्जित तपशक्तिबाट बचाईदिएको पौराणिक कथाको आधारमा यो कठोर व्रत बस्ने परम्परा बसेको पाका मैथिल बताउँछन्। राजा जितवाहन र जितिया पर्वको चर्चा भविष्यपुराणमा उल्लेख छ। यसकारण यो पर्वको थालनी भविष्यपुराणकै रचनाकाल द्वापरयुगमा सुरु भएको मानिने गरिएको मिथिला क्षेत्रका प्रसिद्ध साहित्यकार डा राजेन्द्रप्रसाद विमल बताउनुहुन्छ।

मध्यभोटेकोशीले एक महिनाभित्र बिजुली उत्पादन गर्दै

काठमाडौं, ६ असोज (रासस)। नेपाल विद्युत् प्राधिकरणको सहायक कम्पनी चलिमे जलविद्युत् कम्पनी लिमिटेडको अगुवाइमा सिन्धुपाल्चोकमा निर्माणाधीन एक सय दुई मेगावाट क्षमताको मध्यभोटेकोशी जलविद्युत् आयोजनबाट एक महिनाभित्र विद्युत् उत्पादन गर्नेगरी काम अघि बढाइएको छ।

बाह्रबीसे नगरपालिका-५ स्थित आयोजनाको विद्युत्गृहको स्वीचयाईबाट सोही नगरपालिका-३ स्थित प्राधिकरणको बाह्रबीसे सबस्टेसन जोड्ने करिब चार किलोमिटर

प्रसारण लाइनमध्ये दुई किलोमिटर लाइन निर्माणमा स्थानीयसँग सहमति जुटेपछि अहिले तार तान्ने काम भइरहेको छ। कूल दुई सय २० केभी सिङ्गल सर्किट प्रसारण लाइनको तार तान्ने काम दसैँ अगाडि सकिने छ।

ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिँचाइमन्त्री दीपक खड्का, राज्यमन्त्री पूर्णबहादुर तामाङ, सिन्धुपाल्चोक-२ का सङ्घीय सांसद मोहनबहादुर बस्नेत, मन्त्रालयका सहसचिव सन्दीपकुमार देव, प्राधिकरणका कार्यकारी निर्देशक कुलमान बाँकी तीन पृष्ठमा

डा. ललन प्रसाद राुनियार
Dr. Lalan Prasad Rauniyar
 MBBS (BPKIHS) Dharan, MD Paediatrics (BPKIHS) Dharan, NMC Reg. No. : 13338
कन्सल्टेन्ट बाल रोग विशेषज्ञ

डा. सरोज कुमार साह
Dr. Saroj Kumar Sah
 MBBS, MS Orthopaedics (BPKIHS) Dharan Fellowship in Hand Surgery (CMC Vellore) NMC Reg. No. : 13288
हाड जोर्नी, नशा तथा बाथ रोग विशेषज्ञ

डा. जयन्ती यादव
Dr. Jayanti Yadav
 M.B.B.S. MD (Obstetrician and Gynaecologist)
 हाल कार्यरत गजेन्द्र नारायण सिंह अस्पताल राजविराज NMC Reg No. : 15312
बरिष्ठ स्त्री तथा प्रसूती रोग विशेषज्ञ

सम्पर्क : कृताञ्जली स्वास्थ्य क्लिनिक, राजविराज
 Mo. No : 9842830252, 9804605569

लामखुट्टेको टोकाईबाट लाग्ने डेंगुका लक्षण तथा यसबाट बच्ने उपाय

लक्षण

- उच्च ज्वरो आउनु। - जोर्नी र मांशपेशीहरूमा असह्य पीडा हुनु। - आँखाको गोडी दुख्नु। - अत्याधिक टाउको दुख्नु। - शरीरमा राता विमिराहरु आउनु।
यस्ता लक्षणहरु देखापरेमा डेंगु हुन सक्छ। तत्काल चिकित्सक वा स्वास्थ्यकर्मीको सल्लाह लिऔं।

बच्ने उपाय

- लामखुट्टेबाट बच्न पुरै शरीर ढाक्ने लुगा लगाऔं। - घरभित्र लामखुट्टे छिर्न नसक्ने गरि भ्याल, ढोकामा जाली वा सुत्ने बेलामा भुल लगाएर सुतौं। - घर, कार्यस्थल र सार्वजनिक स्थानमा पानी जम्न नदिऔं। - पानी राखेको भाँडालाई छोपेर राखौं। - अर्ध्यरा कुना-काप्चामा किटनाशक औषधी छर्कने गरौं।

अनुरोधकर्ता : तिलाठी कोइलाडी गाउँपालिका, सप्तरी

मेडिकल व्यवसायी प्रसाई पक्राउ

दैनिक समाचारदाता काठमाडौं, ६ असोज ।

मेडिकल व्यवसायी दुर्गा प्रसाईलाई काठमाडौं जिल्ला अदालतमा पेश गरिएको छ । आइतबार उनलाई जिल्ला अदालतमा पेश गरिएको हो । प्रसाईलाई अदालत ल्याउँदा उनका समर्थकले नाराबाजी गरेका थिए । नाराबाजी गर्ने चार जनालाई प्रहरीले गिरफ्तार गरेको छ ।

मेडिकल व्यवसायी दुर्गा प्रसाईलाई प्रहरीले पक्राउ गरेको छ । उनलाई भक्तपुरबाट पक्राउ गरिएको हो ।

असोज २ मा जिल्ला अदालत काठमाडौंले प्रसाईलाई पक्राउ गर्न अनुमति दिएको थियो । उनीविरुद्ध विद्युतीय कारोबार ऐन अन्तर्गत साइबर ब्युरोमा जाहेरी दर्ता भएको छ ।

प्रसाईसँगै बाग्लुङका जीवन पाण्डे र धादिङका प्रकाशचन्द्र दाहाललाई पनि पक्राउ गर्न अदालतले अनुमति दिएको छ ।

दुई महिनामा साढे ९४ अर्ब सरकारी ऋण थपियो

काठमाडौं, ६ असोज (रासस) । चालु आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को पहिलो दुई महिनामा रु ९४ अर्ब ५२ करोड सरकारी ऋण थपिएको छ ।

सार्वजनिक ऋण व्यवस्थापन कार्यालयका अनुसार चालु आर्थिक वर्ष सुरु हुँदा रु २४ खर्ब ३४ अर्ब नौ करोड रहेको सार्वजनिक ऋण भदौ मसान्तसम्म बढेर रु २५ खर्ब २८ अर्ब ६२ करोड बराबर पुगेको छ । हालसम्मको कूल सार्वजनिक ऋण मुलुकको कूल गार्हस्थ्य उत्पादन (जिडिपी) को ४४ दशमलव ३२ प्रतिशत बराबर हो ।

चालु आर्थिक वर्ष सुरु हुँदा

आन्तरिक ऋण रु ११ खर्ब ८० अर्ब ९० करोड बराबर रहेकामा भदौ मसान्तसम्ममा बढेर रु १२ खर्ब ३५ अर्ब ९० करोड पुगेको छ । जिडिपीका आधारमा आन्तरिक ऋणको अनुपात २९ दशमलव ६६ प्रतिशत बराबर हो । यो दुई महिनामा सरकारले रु ९० अर्ब आन्तरिक ऋण उठाउँदा रु ३५ अर्ब बराबर ऋण तिरिएको छ ।

त्यस्तै, भदौ मसान्तसम्म तिरिँ बाँकी बाह्य ऋण रु १२ खर्ब ९२ अर्ब ७९ करोड छ । चालु आवको सुरुआतमा बाह्य ऋण रु १२ खर्ब ५३ अर्ब १९ करोड बराबर थियो । पछिल्लो दुई महिनामा सरकारले बाह्य ऋणको साँवा र ब्याज

भुक्तानीमा रु १४ अर्ब पाँच करोड खर्च गरेको छ भने यहि अवधिमा रु चार अर्ब ६७ करोड बराबर बाह्य ऋण थपेको छ । जिडिपीको तुलनामा बाह्य ऋण २२ दशमलव ६६ प्रतिशत बराबर हो ।

चालु आर्थिक वर्षका लागि सरकारले रु पाँच खर्ब ४७ अर्ब सार्वजनिक ऋण उठाउने लक्ष्य लिएकामा भदौ मसान्तसम्ममा रु एक खर्ब चार अर्ब पाँच करोड ऋण उठाइसकेको सार्वजनिक ऋण व्यवस्थापन कार्यालयका उपसचिव प्रकाश पुडासैनीले जानकारी दिनुभयो । वार्षिक लक्ष्यको तुलनामा यो अवधिको सार्वजनिक ऋण प्राप्ति १८

दशमलव ६६ प्रतिशत बराबर हो ।

चालु आर्थिक वर्षका लागि सरकारले सार्वजनिक ऋणको साँवा र ब्याज भुक्तानी गर्ने प्रयोजनका लागि कूल रु चार खर्ब दुई अर्ब बजेट छुट्याएको छ । भदौ मसान्तसम्ममा रु ४७ अर्ब ७९ करोड ५९ लाख बराबर साँवा ब्याज भुक्तानी भइसकेको छ । यो अवधिको साँवा ब्याज भुक्तानी वार्षिक बजेट विनियोजनका आधारमा १९ दशमलव ८४ प्रतिशत बराबर हो । जिडिपीको आधारमा भदौ मसान्तसम्मको कूल ऋण सेवा खर्च शून्य दशमलव ८४ प्रतिशत बराबर हो ।

राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण ऐनमा थप गरिएको व्यवस्था हटाउन माग

काठमाडौं, ६ असोज (रासस) । अन्तर्राष्ट्रिय प्रकृति संरक्षण सङ्घ (आइयुसिएन), विश्व वातावरण कानून आयोगले लगानी सहजीकरणसम्बन्धी केही नेपाल ऐनलाई संशोधन गर्ने ऐन, २०८१ का केही व्यवस्था हटाउन माग गरेको छ ।

आयोगले आइतबार प्रेस विज्ञप्ति जारी गर्दै संशोधनमार्फत राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण ऐन, २०२९ मा थप गरिएको दफा ५ क र ६ (१ क) को व्यवस्था हटाउनुपर्ने माग गरेको हो । संशोधित व्यवस्थाबाट नेपालले संरक्षण क्षेत्रमा पुर्याएको योगदानलाई कृपिष्ठ गर्दै विश्वभरि नकारात्मक सन्देश

जाने भन्दै सो व्यवस्था हटाउन माग गरिएको विज्ञप्तिमा उल्लेख छ ।

आयोगका अध्यक्ष एवं पूर्वन्यायाधीश डा रवि शर्मा अर्थालले राष्ट्रिय निकुञ्ज वा आरक्ष क्षेत्र आफैँमा संवेदनशील रहेको र अन्तर्राष्ट्रिय मूल्य, मान्यता र परिभाषाविपरीत ती क्षेत्रभित्र पनि अर्को अतिसंवेदनशील क्षेत्र तोकी सङ्कुचन गर्न खोजिएकोले उक्त व्यवस्था हटाउनुपर्ने बताउनुभयो । “राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण ऐन, २०२९ मा थप गरिएको दफा (५ क) मा उल्लेखित व्यवस्थानुसार राष्ट्रिय निकुञ्ज, आरक्ष वा संरक्षण

क्षेत्रभित्रको कुनै क्षेत्रलाई नेपाल सरकारले आवश्यक ठानेमा नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी अतिसंवेदनशील क्षेत्र तोक्न सक्ने भनी व्यवस्था गरिएको छ”, उहाँले उल्लेख गर्नुभएको छ, “उक्त संशोधनले संरक्षण क्षेत्रको सिद्धान्तविपरीत राष्ट्रिय निकुञ्ज र आरक्षजस्ता संरक्षित क्षेत्रमा रहेको बाध्यतात्मक शर्तलाई निस्तेज गरी सरकारको स्वेच्छा र स्वविवेकमा छोडिएको देखियो । यस प्रकारको स्वेच्छिक एवं स्वविवेक प्रयोग गर्न सकिने व्यवस्थाबाट नेपालको संविधानको धारा ३० (३) को मर्म र भावनाअनुरूप वातावरण र विकासबीच समुचित सन्तुलन कायम हुने देखिँदैन ।”

विकासको नाममा संरक्षित क्षेत्रभित्र राष्ट्रिय प्राथमिकता प्राप्त आयोजना, लगानी बोर्डबाट स्वीकृत आयोजना र राष्ट्रिय गौरवका आयोजना सञ्चालन गर्दा संरक्षित क्षेत्रको प्रकृति र प्राकृतिक स्रोतको

अन्धाधुन्ध शोषण हुनसक्ने र जसले वातावरणीय असन्तुलन पैदा हुन जाने विज्ञप्तिमा उल्लेख छ ।

“राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण ऐन, २०२९ मा थप गरिएको दफा ६ (१ क)ले अस्तित्वमा रहेको स्रोतको उपयोगका नाममा गरिने लगानीले ती स्रोतको शोषणमा मानवीय हस्तक्षेप गराउने आधार सृजना गरेको छ । यसर्थ वन तथा वातावरण र संरक्षित क्षेत्रसम्बन्धी कानुनी व्यवस्थालाई निस्तेज गर्ने दुरासयपूर्ण मनसाय रहेकाले उक्त दफा ५ क र ६ (१ क) संशोधन गर्न, हटाउन जोडदार माग गर्दछौं”, विज्ञप्तिमा अगाडि भनिएको छ ।

संरक्षण क्षेत्रको परिभाषा र सिद्धान्तविपरीत कानूनको संशोधन/थप गर्ने व्यवस्थाले नेपालले अन्तर्राष्ट्रिय क्षेत्रमा प्राप्त गरेको प्रतिष्ठामा समेत नकारात्मक असर पर्ने सङ्घले जनाएको छ ।

सातै प्रदेशमा राजनीतिक प्रशिक्षण सञ्चालन गर्दै समाजवादी मोर्चा

काठमाडौं, ६ असोज (रासस) । समाजवादी मोर्चा नेपालले सातै प्रदेशमा राजनीतिक प्रशिक्षण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने भएको छ ।

मुलुकको समसामयिक राजनीतिक अवस्था र अन्तर्राष्ट्रिय परिवेशमा केन्द्रित रहेर प्रदेश तहमा सभा, सम्मेलन, जनाधिकार, सामाजिक विकासलगायत विषयमा प्रशिक्षण छिट्टै सञ्चालन गर्न लागेको मोर्चाका नेता प्रमेश हमालले जानकारी

दिनुभयो ।

नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एकीकृत समाजवादी)का वरिष्ठ नेता हमालले मोर्चामा आवद्ध पार्टीका शीर्षनेताहरूले प्रशिक्षण दिने कार्यक्रम तय भएको बताउनुभयो ।

वामपन्थी शक्तिलाई एकताबद्ध गरी एउटै र बलियो कम्युनिष्ट पार्टी बनाउने लक्ष्यसहित मोर्चा गठन भएको र मोर्चाले अनौपचारिक रूपमा ती समूहसँग छलफल गरिरहेको जनाइएको छ ।

पूर्व डीआईजी जोशी पक्राउ

दैनिक समाचारदाता काठमाडौं, ६ असोज ।

सूर्यदर्शन सहकारीको रकम अपचलन गरेको मुद्दामा प्रहरीले पूर्व डीआईजी छविलाल जोशीलाई आइतबार पक्राउ गरेको छ । काठमाडौंबाट पक्राउ परेका प्रहरीबाट अवकाश पाएका जोशीलाई पोखरा लैजाने तयारी छ । उनी गोर्खा मिडिया नेटवर्कका सञ्चालक हुन् ।

राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टीका सभापति तथा पूर्व गृहमन्त्री रवि लामिछाने प्रबन्ध निर्देशक रहेको गोर्खा मिडियामा पाँच वटा सहकारीबाट ६५ करोड ५४ लाख अपचलन भएको सहकारी

छानबिन समितिले आफ्नो प्रतिवेदनमा उल्लेख गरेको छ । सूर्यदर्शन सहकारीको संस्थापक अध्यक्ष गितेन्द्रबाबु (जीवी) राई, लामिछाने र जोशी व्यापारिक साझेदार हुन् ।

दसैँसम्म पानी...

मंगलवार देशभर आंशिकदेखि साधरणतया बदली रहने, अधिकांश भागमा मेघ गर्जनसहित हल्कादेखि मध्यम वर्षाको सम्भावना रहेको विभागको भनाई छ ।

यो वर्ष दसैँसम्म मनसुन सक्रिय रहने अनुमान गरिएको छ । त्रिभुवन विश्वविद्यालयको जल तथा मौसम विज्ञान केन्द्रीय विभागका सहप्राध्यापक

डा.विनोद पोखरेलले पनि यो वर्ष दसैँसम्म मनसुन बाहिरिने सम्भावना कम देखिएको उल्लेख गरेका छन् ।

मौसम विज्ञान विभागले आगामी केही दिन देशभर मौसममा उतार चढाव भइरहने र वर्षाको सम्भावना रहेकोले सम्भावित जोखिमलाई मध्यनजर गर्दै सावधानी अपनाउन पनि आग्रह गरेका छन् ।

डेंगुबाट बचाौं

- उच्च ज्वरो आउनु
- जोर्नी र मांशपेशीहरूमा असह्य पीडा हुनु
- आँखाको गोडी दुख्नु
- अत्याधिक टाउको दुख्नु
- शरीरमा राता विमिराहरु आउनु
- वाकवाकी लाग्नु वा वान्ता हुनु
- यस्ता लक्षणहरु देखापरेमा डेंगु हुन सक्छ । तत्काल चिकित्सक वा स्वास्थ्यकर्मीको सल्लाह लिऔं ।

जनहीतमा जाऱि : राजविराज दैनिक

लामखुट्टेको टोकाईबाट लाग्ने डेंगुका लक्षण तथा यसबाट बच्ने उपाय

लक्षण

- उच्च ज्वरो आउनु । - जोर्नी र मांशपेशीहरूमा असह्य पीडा हुनु । - आँखाको गोडी दुख्नु । - अत्याधिक टाउके दुख्नु । - शरीरमा राता विमिराहरु आउनु । यस्ता लक्षणहरु देखापरेमा डेंगु हुन सक्छ । तत्काल चिकित्सक वा स्वास्थ्यकर्मीको सल्लाह लिऔं ।

बच्ने उपाय

- लामखुट्टेबाट बच्न पुरै शरीर ढाक्ने लुगा लगाऔं । - घरभित्र लामखुट्टे छिर्न नसक्ने गरि भ्याल, ढोकामा जालीवा सुत्ने बेलामा भुल लगाएर सुतौं । - घर, कार्यस्थल र सार्वजनिक स्थानमा पानी जम्न नदिऔं । - पानी राखेको भाँडालाई छोपेर राखौं । - अर्ध्यंरा कुना-काप्यामा किटनाशक औषधी छर्कने गरौं ।

अनुरोधकर्ता : सुरुङ्गा नगरपालिका, सप्तरी